

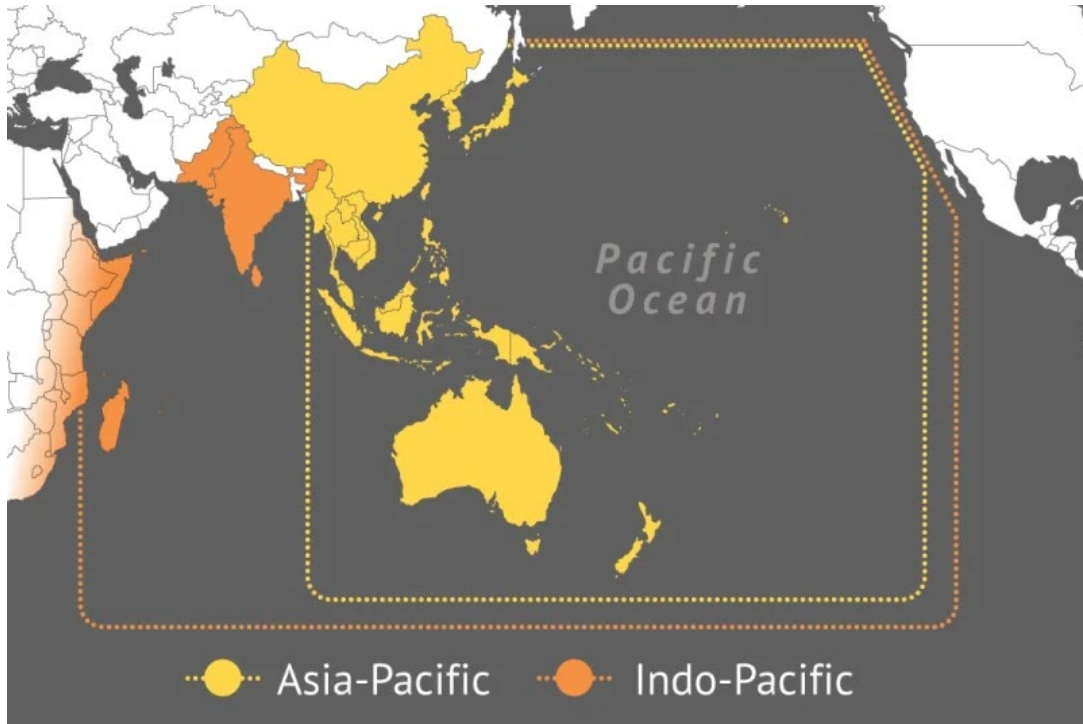
"ยุทธศาสตร์ทางทะเลและสิ่งท้าทายสำหรับกองทัพเรืออาเซียนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก"

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ กรมยุทธศึกษาทหารเรือ

บทนำ

ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกมีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบททางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจโลก เนื่องจากเป็นที่ตั้งของเส้นทางการค้าทางทะเลที่สำคัญที่สุดในโลก เส้นทางการเดินเรือในภูมิภาคนี้เชื่อมต่อทวีปเอเชีย แอฟริกา และอเมริกาเข้าด้วยกัน ซึ่งทำให้การรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคนี้เป็นเรื่องสำคัญยิ่ง อย่างไรก็ตาม ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกต้องเผชิญกับความท้าทายทางทะเลที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นข้อพิพาทด้านดินแดนในทะเลจีนใต้ การละเมิดลิขสิทธิ์ทางทะเล การทำประมงผิดกฎหมาย รวมถึงภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การค้ามนุษย์ การลักลอบขนส่งสินค้าเถื่อน และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

กองทัพเรือของประเทศสมาชิกอาเซียนมีบทบาทสำคัญในการเผชิญหน้ากับความท้าทายเหล่านี้ โดยมีภารกิจในการปกป้องอธิปไตยและความมั่นคงทางทะเลของแต่ละประเทศ รวมถึงการรักษาความปลอดภัยในเส้นทางการค้าทางทะเลที่สำคัญ ยุทธศาสตร์ทางทะเลของอาเซียนที่เน้นใน ASEAN Maritime Outlook (AMO)^๑ ซึ่งเปิดตัวในปี 2023 มุ่งประสงค์เพื่อการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกในการรับมือกับภัยคุกคามทางทะเลทั้งหมด นอกจากนี้ อาเซียนยังให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือผ่านการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกัน การแลกเปลี่ยนข้อมูล และการพัฒนาขีดความสามารถทางเทคโนโลยี แต่อย่างไรก็ตาม กองทัพเรืออาเซียนยังคงเผชิญกับความท้าทายหลายประการ เช่น ความแตกต่างในผลประโยชน์ของแต่ละชาติ ความแตกต่างด้านขีดความสามารถทางการทหาร และการเพิ่มขึ้นของอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีข้อพิพาทรุนแรง การจัดการกับความท้าทายเหล่านี้จำเป็นต้องใช้ยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาค การเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพเรืออาเซียน การปรับปรุงการแบ่งปันข้อมูล และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ทันสมัย จะเป็นกุญแจสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการเผชิญกับภัยคุกคามทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก นอกจากนี้ การสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรนอกภูมิภาคยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่อาเซียนสามารถนำมาใช้เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคนี้ให้ยั่งยืนต่อไป

ที่มา <https://www.smh.com.au/national/forget-asia-pacific-it-s-the-indo-pacific-we-live-in-now-where-is-that-exactly-20210810-p58hku.html>

แนวคิดและยุทธศาสตร์ทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

แนวคิดและยุทธศาสตร์ทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกได้เปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากภูมิรัฐศาสตร์ที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมา การเพิ่มขึ้นของจีนในฐานะมหาอำนาจทางทหารและเศรษฐกิจได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคนี้อย่างมาก จีนได้ขยายอิทธิพลของตนในพื้นที่ทะเลจีนใต้ โดยใช้วิธีการทางทหารและการทูตที่ก้าวร้าวมากขึ้น เช่น การสร้างเกาะเทียมและการขยายฐานทัพในทะเลจีนใต้ เพื่อยืนยันสิทธิของตนในเขตพื้นที่ที่เป็นที่ถกเถียงกัน ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกาได้ปรับนโยบายของตนในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกด้วยการเพิ่มความสำคัญต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ "Indo-Pacific Strategy"^๒ โดยเน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และอินเดีย เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางการทหารและยับยั้งการขยายอิทธิพลของจีน นอกจากนี้ สหรัฐยังมีความพยายามที่จะส่งเสริมเสถียรภาพในภูมิภาคผ่านการเจรจาถึงความมั่นคงและการค้ากับประเทศต่างๆ ในอาเซียน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ทำให้ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกกลายเป็นศูนย์กลางของการแข่งขันทางอำนาจระดับโลก ซึ่งมีผลกระทบต่อความมั่นคงและการพัฒนาในภูมิภาคนี้อย่างมาก ยุทธศาสตร์ทางทะเลของประเทศต่างๆ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนี้ เพื่อรักษาความสมดุลของอำนาจและปกป้องผลประโยชน์ของตนเองในภูมิภาคนี้

การเพิ่มขึ้นของอำนาจทางทหารและเศรษฐกิจของจีน

จีนได้แสดงให้เห็นถึงการขยายอำนาจทางทหารและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยเฉพาะในทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจ จีนได้ลงทุนในโครงการสร้างเกาะเทียมและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางทหาร เช่น ฐานทัพและท่าเรือ ซึ่งส่งผลให้เกิดความตึงเครียดกับประเทศเพื่อนบ้านและสหรัฐอเมริกา การขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค แต่ยังมีผลต่อเส้นทางการค้าโลกที่ผ่านทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นเส้นทางที่สำคัญสำหรับการขนส่งสินค้าและพลังงาน การที่จีนสามารถควบคุมพื้นที่นี้ได้จะทำให้มีอำนาจในการกำหนดกฎเกณฑ์และมาตรฐานทางการค้าในภูมิภาค^๓

การปรับนโยบายของสหรัฐอเมริกาในภูมิภาค

ในขณะที่จีนกำลังขยายอำนาจ สหรัฐอเมริกาได้ปรับนโยบายเพื่อรักษาความเป็นผู้นำในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย, และอินเดีย ผ่านกลุ่ม QUAD (Quadrilateral Security Dialogue) และ AUKUS^๔ ซึ่งเป็นความร่วมมือด้านความมั่นคงระหว่างออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา มีวัตถุประสงค์ที่จะรักษาสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก โดยตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไปและป้องปรามภัยคุกคาม โดยเฉพาะจากจีน และสหรัฐอเมริกาได้เพิ่มการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกับพันธมิตรและการส่งเรือรบไปยังทะเลจีนใต้เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการรักษาเสรีภาพในการเดินเรือและการค้าในพื้นที่ การปรับนโยบายดังกล่าวมีเป้าหมายที่จะสนับสนุนความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก^๕ การเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์นี้ไม่เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค แต่ยังมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศในอาเซียนที่ต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความเป็นกลางและการสร้างความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในบริบทของการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก^๖ จึงต้องพิจารณาถึงความซับซ้อนของการเมืองระหว่างประเทศและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งจะเป็ปัจจัยสำคัญในการกำหนดทิศทางและแนวทางการดำเนินนโยบายในอนาคต

ยุทธศาสตร์ทางทะเลของประเทศไทย

การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ทางทะเลของประเทศไทยสามารถแบ่งออกเป็นสองประเด็นหลัก ได้แก่ การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก และการพัฒนาขีดความสามารถทางการทหารและเทคโนโลยี ซึ่งทั้งสองประเด็นนี้มีความสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงและความร่วมมือในภูมิภาค

การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก

การสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนมีความสำคัญต่อการจัดการกับภัยคุกคามทางทะเล ซึ่งรวมถึงการเจรจาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรทางทะเลและการรักษาความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ทะเล

- การเจรจาและความร่วมมือที่ผ่านมา

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศสมาชิกอาเซียนได้พยายามสร้างความร่วมมือทางการทหารและความมั่นคงทางทะเลผ่านการเจรจาและการสร้างกลไกความร่วมมือต่าง ๆ หนึ่งในความสำเร็จที่สำคัญคือการจัดตั้ง การประชุมรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมอาเซียน (ASEAN Defence Ministers' Meeting - ADMM)^๗ ซึ่งเป็นเวทีสำคัญในการหารือเกี่ยวกับประเด็นความมั่นคงในภูมิภาค นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้ง ADMM-Plus ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น และออสเตรเลีย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาค

- **ความก้าวหน้าและการดำเนินการต่อเนื่อง**

ในปัจจุบัน ความร่วมมือทางทะเลระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกัน เช่น การฝึกซ้อมทางทะเลร่วมอาเซียน (ASEAN Maritime Exercise - AMEX)^๘ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองทัพเรือของประเทศสมาชิก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนา เครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทะเลอาเซียน (ASEAN Information Sharing Portal)^๙ เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและเสริมสร้างการตอบสนองต่อภัยคุกคามทางทะเล

การเจรจาในระดับสูงระหว่างผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความร่วมมือในอนาคต โดยมีแผนที่จะขยายความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก การขยายความร่วมมือในอนาคตอาจรวมถึงการพัฒนาการเจรจาและการฝึกซ้อมร่วมทางทหารเพิ่มเติม เพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น^{๑๐} การสร้างความสัมพันธ์ทางการทูตและการเจรจาอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้อาเซียนสามารถสร้างความร่วมมือทางทะเลที่แข็งแกร่งและยั่งยืน เพื่อรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกต่อไป

การพัฒนาขีดความสามารถทางการทหารและเทคโนโลยี

- **การเสริมสร้างกองกำลังทางทะเล:** การเสริมสร้างกองกำลังทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก ซึ่งการปกป้องน่านน้ำและการรักษาความมั่นคงทางทะเลมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความมั่นคงของชาติและเศรษฐกิจของภูมิภาคนี้ สิงคโปร์เป็นหนึ่งในประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการลงทุนอย่างจริงจังในการพัฒนากองทัพเรือ สิงคโปร์ได้พัฒนาเรือฟริเกตชั้น Formidable^{๑๑} ซึ่งถือเป็นหนึ่งในเรือรบที่ทันสมัยที่สุดในภูมิภาค โดยเรือฟริเกตชั้นนี้ได้รับการติดตั้งระบบอาวุธที่สามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามทางอากาศ ทางทะเล และทางใต้ผิวน้ำ นอกจากนี้ยังมีระบบเรดาร์ที่มีความซับซ้อนสูง ซึ่งสามารถตรวจจับและติดตามเป้าหมายได้ในระยะไกลและหลายทิศทาง ทำให้เรือรบนี้มีความสามารถในการปฏิบัติการในสถานการณ์ที่หลากหลายและซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อินโดนีเซียก็เป็นอีกประเทศหนึ่งที่ได้เสริมสร้างกองกำลังทางทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านกองเรือดำน้ำ อินโดนีเซียได้เพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการใต้น้ำด้วยการจัดหาเรือดำน้ำที่ทันสมัยและพัฒนาทักษะในการปฏิบัติการใต้น้ำให้กับกำลังพลของตน เรือดำน้ำเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการเฝ้าระวังและปกป้องน่านน้ำ รวมถึงการปฏิบัติการในเขตน่านน้ำที่มีความลึกและความซับซ้อนสูง นอกจากนี้ อินโดนีเซียยังได้มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถในการต่อต้านเรือดำน้ำและการปฏิบัติการร่วมกับประเทศพันธมิตร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันภัยคุกคามทางทะเล การเสริมสร้างกองกำลังทางทะเลของประเทศสมาชิกอาเซียนเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการรับมือกับความท้าทายที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคนี้^{๑๒} โดยการพัฒนาเทคโนโลยีและการเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารเหล่านี้จะช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

- **การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติการทางทะเล:** การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติการทางทะเลเป็นสิ่งที่ประเทศสมาชิกอาเซียนให้ความสำคัญมากขึ้น เพื่อรับมือกับความท้าทายทางทะเลที่ซับซ้อนและหลากหลายในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก การพัฒนาและการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีขั้นสูงเหล่านี้เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการทางทะเล ทำให้กองกำลังทางทะเลสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น หนึ่งในเทคโนโลยีที่สำคัญคือ ระบบการเฝ้าระวังด้วยดาวเทียม (Maritime Satellite Surveillance Systems)^{๑๓} ระบบนี้ช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถติดตามและตรวจสอบกิจกรรมในน่านน้ำของตนได้อย่างต่อเนื่องและครอบคลุมพื้นที่กว้างขวาง การใช้ดาวเทียมในการเฝ้าระวังช่วยลดช่องว่างในการตรวจจับภัยคุกคามและเพิ่มความแม่นยำในการระบุและติดตามเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นเรือประมงผิดกฎหมาย เรือพาณิชย์ที่น่าสงสัย หรือการปฏิบัติการที่ผิดกฎหมายอื่นๆ การบูรณาการข้อมูลจากดาวเทียมเข้ากับระบบควบคุมและสั่งการทางทะเลยังช่วยให้การตัดสินใจในการปฏิบัติการเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ระบบควบคุมและสั่งการทางทะเลที่ทันสมัย (Maritime Command and Control Systems) ก็เป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในภูมิภาคนี้ ระบบเหล่านี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้การสื่อสารและการประสานงานระหว่างหน่วยงานทางทะเลต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมถึงการส่งข้อมูลแบบเรียลไทม์ไปยังหน่วยปฏิบัติการที่อยู่ในภาคสนาม ช่วยให้การตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นสามารถทำได้ทันที นอกจากนี้ยังมีการนำระบบการบูรณาการข้อมูลเข้ามาใช้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ และนำไปใช้ในการวางแผนปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดรนทางทะเล หรือ USV (Unmanned Surface Vehicle) หนึ่งในเทคโนโลยีที่ถูกนำมาใช้เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการลาดตระเวนและตรวจจับภัยคุกคามทางทะเล^{๑๔} โดรนทางทะเลสามารถปฏิบัติการได้โดยไม่ต้องมีคนขับ ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงสูงได้อย่างปลอดภัยและมีประสิทธิภาพ โดรนเหล่านี้สามารถติดตั้งเซ็นเซอร์และอุปกรณ์เฝ้าระวังที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการตรวจจับเรือที่เข้ามาในพื้นที่ต้องสงสัย หรือใช้ในการเฝ้าระวังพื้นที่ทะเลที่กว้างขวาง นอกจากนี้ โดรนทางทะเลยัง

สามารถทำภารกิจอื่น ๆ เช่น การตรวจจับมลพิษทางทะเล การตรวจสอบสภาพแวดล้อมทางทะเล และการสนับสนุนภารกิจการค้นหาและกู้ภัย การนำเทคโนโลยีเหล่านี้มาใช้ไม่เพียงแต่เพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการทางทะเล แต่ยังเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลให้กับภูมิภาคอาเซียนในระยะยาวอีกด้วย

- **การฝึกซ้อมและการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ:** การฝึกซ้อมและการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศเป็นหนึ่งในกลยุทธ์สำคัญที่ประเทศสมาชิกอาเซียนใช้ในการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางทหาร โดยการส่งเจ้าหน้าที่ไปฝึกอบรมในต่างประเทศนั้น ช่วยให้บุคลากรมีโอกาสเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ ๆ แนวทางปฏิบัติที่ทันสมัย รวมถึงแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับทหารจากประเทศอื่น ซึ่งเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจและความร่วมมือในระดับสากล การฝึกซ้อมร่วมกันระหว่างกองทัพเรือของประเทศอาเซียน เช่น การฝึก AMEX (ASEAN Maritime Exercise) และการฝึก Cobra Gold ซึ่งเป็นการฝึกซ้อมที่มีส่วนร่วมจากหลายประเทศทั้งในภูมิภาคอาเซียนและประเทศพันธมิตรนอกภูมิภาค ถือเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาขีดความสามารถของกองทัพเรือในเรื่องของการปฏิบัติการร่วม (Interoperability) รวมถึงการประสานงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในสถานการณ์วิกฤต^{๑๕}

การฝึก AMEX เน้นการเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างกองทัพเรือของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างราบรื่นในสถานการณ์ต่าง ๆ ขณะที่การฝึก Cobra Gold ซึ่งมีส่วนร่วมจากประเทศนอกภูมิภาคด้วย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคนิคทางการทหารที่หลากหลาย ช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถเตรียมพร้อมรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงในภูมิภาคได้ดียิ่งขึ้น การฝึกซ้อมและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เหล่านี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความสามารถทางทหาร แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งขึ้นระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกต่อไป

- **การพัฒนาและจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่:** หลายประเทศสมาชิกอาเซียนได้เพิ่มการลงทุนในยุทโธปกรณ์ทางทะเลที่ทันสมัย เช่น มาเลเซียได้สั่งซื้อเรือฟริเกตและเรือดำน้ำใหม่ ในขณะที่ไทยได้ลงทุนในการพัฒนาเรือรบและระบบป้องกันทางทะเลที่ทันสมัยเพื่อรับมือกับภัยคุกคามทางทะเลในอนาคต^{๑๖}
- **การสร้างเครือข่ายข้อมูลข่าวกรองทางทะเล:** ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมมือกันสร้างเครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองทางทะเล เช่น เครือข่ายการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางทะเลอาเซียน (ASEAN Information Sharing Portal)^{๑๗} ซึ่งช่วยในการตรวจสอบและตอบสนองต่อภัยคุกคามทางทะเลได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาขีดความสามารถทางการทหารและเทคโนโลยีในด้านนี้เป็นการตอบสนองต่อความท้าทายทางภูมิรัฐศาสตร์ที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก และเป็นส่วนสำคัญในการสร้างยุทธศาสตร์ทางทะเลที่มีประสิทธิภาพในภูมิภาคนี้

ที่มา: <https://asc.fsisipolugm.ac.id/2022/08/22/asean-back-in-the-indo-pacific-saddle/>

การส่งเสริมเสรีภาพในการเดินเรือและความมั่นคงในภูมิภาค

การส่งเสริมเสรีภาพในการเดินเรือและความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเป็นภารกิจที่ซับซ้อนและต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยมีเป้าหมายเพื่อรักษาความเสถียรภาพทางทะเล การดำเนินการนี้ไม่เพียงแต่ต้องใช้ศักยภาพของกองทัพเรืออาเซียนในการป้องกันภัยคุกคามและการบังคับใช้กฎหมายทางทะเลเท่านั้น แต่ยังต้องมีการสร้างความสมดุลของอำนาจในภูมิภาค เพื่อป้องกันการเกิดความขัดแย้งและเสริมสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค

การรักษาสมดุลของอำนาจในภูมิภาค

การรักษาสมดุลของอำนาจในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากภูมิภาคนี้กลายเป็นศูนย์กลางของการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ โดยเฉพาะระหว่างสหรัฐอเมริกาและจีน หากไม่มีการรักษาสมดุลของอำนาจ อาจส่งผลให้ประเทศใดประเทศหนึ่งครอบงำพื้นที่ทางทะเล ซึ่งจะมีผลกระทบต่อเสรีภาพในการเดินเรือและการค้าระหว่างประเทศ การครอบงำดังกล่าวอาจสร้างความไม่มั่นคงและความขัดแย้งในภูมิภาค ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงโดยรวมของอาเซียน การรักษาสมดุลของอำนาจนี้ไม่เพียงแต่เป็นการถ่วงดุลระหว่างประเทศที่มีอิทธิพลอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือทางการทูตและการสร้างพันธมิตรทางยุทธศาสตร์กับประเทศที่มีความสำคัญในภูมิภาค เช่น ญี่ปุ่น อินเดีย และออสเตรเลีย การสร้างความร่วมมือในลักษณะนี้สามารถช่วยเพิ่มความแข็งแกร่งในการรักษาเสถียรภาพและลดโอกาสในการเกิดความขัดแย้งที่อาจเป็นอันตรายต่อความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก

- **บริบททางภูมิรัฐศาสตร์ (Geopolitical Context):** ทะเลจีนใต้เป็นเส้นทางทางทะเลที่สำคัญ มีผลกระทบทางเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์อย่างมาก ประเทศในภูมิภาค รวมถึงประเทศสมาชิกอาเซียน มีความกังวลมากขึ้นเกี่ยวกับการแสดงอำนาจทางทะเลของจีนและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งท้าทายบรรทัดฐาน

ที่ตั้งไว้ของกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ สหรัฐอเมริกาและพันธมิตรเน้นความสำคัญของการรักษา เสรีภาพในการเดินเรือในน่านน้ำเหล่านี้เพื่อต่อต้านกลยุทธ์การบังคับของจีน^{๑๘}

- **ความร่วมมือระหว่างประเทศ (International Cooperation):** การรักษาสมดุลของอำนาจต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศที่แข็งแกร่ง สหรัฐอเมริกาได้เสริมสร้างพันธมิตรกับประเทศคู่ค้าในภูมิภาค ผ่านการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกันและการริเริ่มด้านความมั่นคงร่วมกัน ความพยายามเหล่านี้มุ่งเน้นการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลร่วมกันและการทำให้แน่ใจว่าทุกประเทศสามารถใช้สิทธิในการเดินเรืออย่างเสรีในน่านน้ำระหว่างประเทศ^{๑๙}
- **บทบาทสำคัญของอาเซียน (ASEAN's Role):** อาเซียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมแนวทางที่สมดุลต่อความมั่นคงในภูมิภาค องค์กรเน้นความสำคัญของการเจรจาและพหุภาคีในการจัดการกับความท้าทายด้านความมั่นคง ริเริ่มต่าง ๆ เช่น ASEAN Regional Forum (ARF) และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ให้เวทีแก่ประเทศสมาชิกในการมีส่วนร่วมในการหารือเกี่ยวกับความมั่นคงและความร่วมมือทางทะเล เสริมหลักการของความครอบคลุมในการปกครองระดับภูมิภาค^{๒๐}

บทบาทของกองทัพเรืออาเซียนในการสร้างเสถียรภาพทางทะเล

กองทัพเรืออาเซียนมีความสำคัญต่อการสร้างเสถียรภาพทางทะเลในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก บทบาทของกองทัพเรือของประเทศสมาชิกต่างก็มีขีดความสามารถในการปฏิบัติการครอบคลุมมิติต่าง ๆ ของความมั่นคงทางทะเล รวมถึงการบังคับใช้กฎหมาย การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติ

- **การสร้างขีดความสามารถ (Capacity Building):** กองทัพเรืออาเซียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการริเริ่มการสร้างขีดความสามารถที่มุ่งเน้นการเพิ่มขีดความสามารถในการบังคับใช้กฎหมายทางทะเลในหมู่ประเทศสมาชิก ซึ่งรวมถึงโปรแกรมการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นการตระหนักรู้ในพื้นที่ทางทะเล MDA (Maritime Domain Awareness)^{๒๑} การปฏิบัติการต่อต้านและการต่อต้านการก่อการร้าย โดยการปรับปรุงขีดความสามารถเหล่านี้ กองทัพเรืออาเซียนสามารถตอบสนองต่อภัยคุกคามด้านความมั่นคงได้ดีขึ้นและเสริมสร้างเสถียรภาพในภูมิภาค
- **การฝึกซ้อมและปฏิบัติการร่วมกัน (Joint Exercises and Operations):** การฝึกซ้อมกองทัพเรือพหุชาติ เช่น การประชุมระดับรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนบวก (ADMM-Plus) การฝึกซ้อมด้านความมั่นคงทางทะเล แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของกองทัพเรืออาเซียนในการทำงานร่วมกันในการจัดการกับความท้าทายร่วมกัน^{๒๒} การฝึกซ้อมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ปรับปรุงความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันของกองกำลังเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งมีความจำเป็นสำหรับการรักษาเสถียรภาพทางทะเล^{๒๓๒๔}
- **การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (Humanitarian Assistance and Disaster Relief; HA/DR):** กองทัพเรืออาเซียนยังมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติการ HA/DR ซึ่งมีความสำคัญในภูมิภาคที่มีแนวโน้มเกิดภัยพิบัติธรรมชาติ ความพยายามร่วมกันในการตอบสนองต่อภัย

พิบัติไม่เพียงแต่เสริมสร้างขีดความสามารถของกองทัพเรือแต่ละแห่ง แต่ยังเสริมสร้างความสัมพันธ์ระดับภูมิภาคและเสริมสร้างความรู้สึกเป็นชุมชนในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียน^{๒๕}

- **ส่งเสริมหลักนิติธรรม (Promoting the Rule of Law):** กองทัพเรืออาเซียนมุ่งมั่นที่จะรักษาหลักนิติธรรมในทะเล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำให้เกิดเสรีภาพในการเดินเรือ ความมุ่งมั่นนี้รวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมายทะเลระหว่างประเทศ รวมถึงอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทะเล (UNCLOS) และส่งเสริมการแก้ไขข้อพิพาทอย่างสันติ โดยการสนับสนุนระเบียบโลกที่อิงกฎหมาย กองทัพเรืออาเซียนมีส่วนช่วยสร้างสภาพแวดล้อมทางทะเลที่มีเสถียรภาพ เอื้อต่อการค้าและความร่วมมือ^{๒๖}

การส่งเสริมเสรีภาพในการเดินเรือและความมั่นคงในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกต้องอาศัยความพยายามร่วมกันในการรักษาสมดุลของอำนาจและใช้ประโยชน์จากขีดความสามารถของกองทัพเรืออาเซียน ผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ การสร้างขีดความสามารถ และความมุ่งมั่นในหลักนิติธรรม ภูมิภาคสามารถร่วมกันทำงานเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางทะเลที่มีเสถียรภาพและปลอดภัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง

ความท้าทายทางทะเลที่กองทัพเรืออาเซียนเผชิญ

กองทัพเรืออาเซียนเผชิญกับความท้าทายมากมายซึ่งเกิดจากทั้งภัยคุกคามด้านความมั่นคงแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์ และความจำเป็นในการเสริมสร้างความร่วมมือทางทะเล ความท้าทายหลักที่พวกเขาต้องเผชิญมีดังนี้:

ความตึงเครียดทางภูมิรัฐศาสตร์และข้อพิพาททางทะเล

- **ข้อพิพาทในทะเลจีนใต้:** ทะเลจีนใต้เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการค้าและเดินเรือทางทะเล ซึ่งถูกอ้างสิทธิ์โดยหลายประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงเวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน รวมถึงจีนและไต้หวัน ด้วยการอ้างสิทธิ์ที่ทับซ้อนกันเหล่านี้ก่อให้เกิดความตึงเครียดและความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้ง ซึ่งทำให้การปฏิบัติการทางทะเลและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น^{๒๗}
- **เสรีภาพในการเดินเรือ:** การแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ที่ยังคงดำเนินอยู่ โดยเฉพาะการที่มหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนมีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับเสรีภาพในการเดินเรือ การดำเนินการฝ่ายเดียวของรัฐต่างๆ ในการบังคับใช้การอ้างสิทธิ์ทางทะเลของตน อาจทำให้เส้นทางการเดินเรือที่มีอยู่ถูกขัดขวางและทำให้เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น^{๒๘}

อาชญากรรมทางทะเลข้ามชาติ

- **การโจรกรรมและการปล้นสะดมด้วยอาวุธ:** เหตุการณ์โจรกรรมและการปล้นสะดมด้วยอาวุธต่อเรือได้เพิ่มขึ้น โดยมีสถิติแสดงให้เห็นว่ามีรายงานเหตุการณ์ทั้งหมด 100 ครั้งในปี 2023 เพียงปีเดียว แนวโน้มนี้เป็นภัยคุกคามโดยตรงต่อความปลอดภัยและความมั่นคงทางทะเล ซึ่งจำเป็นต้องมีการตอบสนองอย่างประสานงานกันระหว่างกองทัพเรืออาเซียน^{๒๙}

- การประมงที่ผิดกฎหมาย ไม่มีการรายงาน และไร้การควบคุม (IUU): ภูมิภาคนี้เผชิญกับความท้าทายอย่างมากจากการทำประมง IUU ซึ่งไม่เพียงแต่คุกคามความหลากหลายทางชีวภาพทางทะเล แต่ยังบั่นทอนเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของชุมชนชายฝั่งที่พึ่งพาการประมงอีกด้วย ความจำเป็นในการบังคับใช้กฎหมายที่มีประสิทธิภาพเพื่อต่อต้านการปฏิบัติเหล่านี้เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง^{๓๐}
- ความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม

ประเทศในอาเซียนเผชิญกับความท้าทายหลายประการในการจัดการกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในทะเลและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล ซึ่งรวมถึงพายุไซโคลน แผ่นดินไหว และน้ำท่วมที่อาจสร้างความเสียหายอย่างมหาศาล ไม่เพียงแต่ต่อชุมชนชายฝั่งเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศทางทะเลอีกด้วย เพื่อรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ อาเซียนได้พัฒนาข้อริเริ่มและข้อตกลงต่างๆ เช่น ข้อตกลงว่าด้วยความร่วมมือในการบรรเทาภัยพิบัติในภูมิภาคและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล นอกจากนี้ ประเทศในอาเซียนยังได้ร่วมมือในการวิจัยและพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อป้องกันและตอบสนองต่อภัยพิบัติทางทะเล ตัวอย่างเช่น โครงการเกี่ยวกับการสำรวจและติดตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและผลกระทบต่อทะเล อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับภัยพิบัติในอนาคต ในด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเล อาเซียนได้ดำเนินการสร้างพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและส่งเสริมการจัดการทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ซึ่งรวมถึงการป้องกันการทำประมงเกินขนาดและการควบคุมมลพิษทางทะเลที่อาจทำลายระบบนิเวศอย่างรุนแรง

- การป้องกันและเตรียมรับมือต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติในทะเล

อาเซียนได้มีความก้าวหน้าในการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศได้ให้สัตยาบันในความตกลงปารีสปี 2015 เพื่อจำกัดการเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิโลก แผนงาน ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response Work Programme 2021-2025^{๓๑} ได้รวมข้อกำหนดจากกรอบการดำเนินงานเซนไดหรือเรียกว่า "Sendai Framework for Disaster Risk Reduction" คือกรอบการดำเนินงานระหว่างประเทศที่ได้รับการรับรองจากสหประชาชาติในปี 2015 เป็นกรอบการทำงานที่มุ่งเน้นการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction - DRR) โดยมีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยและความยั่งยืนให้กับชุมชนและประเทศทั่วโลกและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน พร้อมทั้งเป็นการสร้างขีดความสามารถและความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า อาเซียนได้เห็นชอบบันทึกความเข้าใจในเดือนเมษายน 2565 เพื่อประเมินสถานะของระบบเตือนภัยล่วงหน้าแบบครบวงจรสำหรับภัยพิบัติทางธรรมชาติหลายประเภทของอาเซียน การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อภัยพิบัติมีความสำคัญ เนื่องจากการลงทุน 1 ดอลลาร์สามารถประหยัดค่าใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซมได้ถึง 4 ดอลลาร์^{๓๒}

- การรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรทางทะเล

ประเทศในอาเซียนเผชิญความท้าทายสำคัญในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลของตน เนื่องจากภัยคุกคามต่างๆ เช่น การทำประมงเกินขีดจำกัด มลพิษ และการทำลายถิ่นที่อยู่อาศัย ภูมิภาคนี้มีความเปราะบางต่อผลกระทบของ

การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ซึ่งอาจทำให้ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงมากขึ้นเพื่อแก้ไขความท้าทายเหล่านี้ อาเซียนได้ดำเนินข้อริเริ่มต่างๆ เช่น ASEAN Centre for Biodiversity ซึ่งส่งเสริมความร่วมมือระดับภูมิภาคในการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ASEAN Working Group on Coastal and Marine Environment^{๓๓} ยังทำงานเพื่อปกป้องระบบนิเวศทางทะเลของภูมิภาค

- **ความพร้อมในการรับมือและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลในอาเซียน**

ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ภูมิภาคอาเซียนได้เผชิญกับภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งมากขึ้น รวมถึงการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ทวีความรุนแรงขึ้น ทำให้เกิดความท้าทายต่อความมั่นคงและความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเล ในการเผชิญกับปัญหานี้ มีข้อเสนอแนะที่สำคัญสำหรับการเสริมสร้างความพร้อมรับมือและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลในภูมิภาคอาเซียนอย่างยั่งยืน

ประการแรก การเพิ่มการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานที่ทนทานต่อภัยพิบัติและระบบเตือนภัยล่วงหน้าเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยเสริมสร้างความพร้อมในการรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติในทะเล แต่ยังช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อชุมชนและเศรษฐกิจของภูมิภาค การมีระบบเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนเตรียมความพร้อมล่วงหน้าและตอบสนองต่อภัยพิบัติได้อย่างทัน่วงที นอกจากนี้ การเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคและการแลกเปลี่ยนความรู้ในด้านการจัดการความเสี่ยงจากภัยพิบัติก็เป็นสิ่งสำคัญ ความร่วมมือดังกล่าวสามารถกระทำผ่านเวทีเช่น ASEAN Strategic Policy Dialogue on Disaster Management^{๓๔} ซึ่งเป็นพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติที่ดีและประสบการณ์ระหว่างประเทศสมาชิก การมีความร่วมมือที่แข็งแกร่งในระดับภูมิภาคจะช่วยให้การตอบสนองต่อภัยพิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีความสามารถในการจัดการกับความเสี่ยงได้ดีขึ้น

การบูรณาการความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติในโครงการคุ้มครองทางสังคมก็เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ควรพิจารณา การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเปราะบางในการตอบสนองและฟื้นฟูจากภัยพิบัติจะช่วยลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นและทำให้ชุมชนมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในอนาคต อีกประการหนึ่งคือการส่งเสริมการจัดการประมงอย่างยั่งยืนและการต่อสู้กับการทำประมงที่ผิดกฎหมาย (IUU) การประมงอย่างยั่งยืนเป็นหัวใจสำคัญในการรักษาทรัพยากรทางทะเลให้คงอยู่และมีความยั่งยืนในระยะยาว ซึ่งจะช่วยให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถใช้ทรัพยากรเหล่านี้ได้อย่างยั่งยืนและไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมทางทะเล สำหรับการแก้ไขปัญหามลพิษทางทะเล โดยเฉพาะจากแหล่งกำเนิดบนบก เป็นเรื่องที่ต้องเร่งดำเนินการเช่นกัน การปรับปรุงการจัดการขยะและการดำเนินการตามข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น อนุสัญญา MARPOL^{๓๕} จะช่วยลดปัญหามลพิษทางทะเลที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชากรในภูมิภาค ในส่วนของการเพิ่มพื้นที่คุ้มครองทางทะเลและความพยายามในการฟื้นฟูถิ่นที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งที่ไม่ได้ดำเนินการปกป้องความหลากหลายทางชีวภาพและบริการระบบนิเวศ การดำเนินการดังกล่าวจะช่วยรักษาสมดุลของธรรมชาติและสนับสนุนความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเลในระยะยาว โดยการดำเนินการตามข้อเสนอแนะเหล่านี้และสร้างบนพื้นฐานของข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้ว อาเซียนสามารถเผชิญหน้ากับภัยพิบัติทาง

ธรรมชาติในทะเลและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลอันทรงคุณค่าของตนไว้สำหรับอนุชนรุ่นหลังได้ดียิ่งขึ้น การมีแนวทางที่ครอบคลุมและมุ่งเน้นในการพัฒนาความร่วมมือและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลจะทำให้ภูมิภาคอาเซียนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและมั่นคงในอนาคต

ข้อจำกัดด้านการปฏิบัติการและเทคโนโลยี

- **ความต้องการในการปรับปรุงกองทัพเรือ:** แม้ว่าจะมีความก้าวหน้าในการปรับปรุงกองทัพเรือในประเทศอาเซียนหลายประเทศ แต่กองทัพเรือหลายแห่งยังคงเผชิญกับความท้าทายในด้านการทำงานร่วมกัน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอ ซึ่งเป็นข้อจำกัดในการตอบสนองต่อภัยคุกคามทางทะเลอย่างมีประสิทธิภาพและการเข้าร่วมปฏิบัติการร่วมกัน^{๓๖}
- **ภัยคุกคามด้านความมั่นคงทางไซเบอร์:** เมื่อการปฏิบัติการทางทะเลพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น การโจมตีทางไซเบอร์ที่มุ่งเป้าไปยังเรือและท่าเรือกลายเป็นสิ่งใหม่ของความเสี่ยง^{๓๗} การปกป้องโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลที่สำคัญจากภัยคุกคามทางไซเบอร์จึงกลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคนี้

ปัญหาด้านความร่วมมือและการประสานงาน

- **การขาดแนวทางที่เป็นเอกภาพ:** แม้จะมีการรับรู้ถึงความท้าทายด้านความมั่นคงทางทะเลร่วมกัน แต่ประเทศสมาชิกอาเซียนมักประสบปัญหาในการกำหนดยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกันเพื่อความร่วมมือ รวมถึงมีความแตกต่างในผลประโยชน์ของชาติและมุมมองต่อประเด็นความมั่นคงเป็นอุปสรรคต่อความพยายามในการทำงานร่วมกัน^{๓๘} ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับมือกับภัยคุกคามข้ามชาติอย่างมีประสิทธิภาพ
- **ความจำเป็นในการเสริมสร้างการตระหนักรู้เกี่ยวกับพื้นที่ทางทะเล:** การพัฒนาการตระหนักรู้เกี่ยวกับพื้นที่ทางทะเลเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการตอบสนองต่อภัยคุกคามอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ประเทศอาเซียนหลายประเทศยังขาดทรัพยากรและระบบที่จำเป็นในการเฝ้าระวังและรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ทางทะเลของตนอย่างครอบคลุม^{๓๙}
- **การแข่งขันทางทหารและการขยายอำนาจในภูมิภาค**

ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกในปัจจุบันได้กลายเป็นเวทีที่มีการแข่งขันทางทหารและการขยายอำนาจที่ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกาและจีนเป็นผู้เล่นหลักในสนามนี้ การเคลื่อนไหวของทั้งสองประเทศสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างอิทธิพลและการวางกลยุทธ์ทางทหารที่ชัดเจน ซึ่งรวมถึงการฝึกซ้อมทางทหารที่เข้มข้นขึ้นและการสร้างความร่วมมือกับพันธมิตรในภูมิภาค การฝึกซ้อมทางทหารที่เกิดขึ้นในภูมิภาคนี้ เช่น การฝึกซ้อม Rim of the Pacific (RIMPAC) ซึ่งมีประเทศเข้าร่วมมากถึง 29 ประเทศ^{๔๐} เป็นสัญญาณที่ชัดเจนของการเพิ่มขึ้นของความตึงเครียดและความเสี่ยงในการเกิดความขัดแย้งในภูมิภาคนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีการฝึกซ้อมร่วมระหว่างจีนและรัสเซียที่แสดงให้เห็นถึงการร่วมมือที่แน่นแฟ้นขึ้น

ระหว่างสองประเทศนี้ ในขณะเดียวกัน สหรัฐอเมริกายังได้ดำเนินกลยุทธ์ในการสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรในภูมิภาค^{๔๑} เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยมีการปรับปรุงและเสริมสร้างพันธมิตรที่มีอยู่ให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

การเปลี่ยนแปลงในภูมิทัศน์ทางภูมิรัฐศาสตร์นี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการเลือกข้างและการสร้างพันธมิตรใหม่ ๆ ที่อาจนำไปสู่ความตึงเครียดที่เพิ่มขึ้นระหว่างประเทศต่าง ๆ ด้วยเหตุนี้ การแข่งขันทางทหารในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกจึงไม่เพียงแต่เป็นเรื่องของการขยายอำนาจของประเทศมหาอำนาจเท่านั้น แต่ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงและเสถียรภาพในระดับภูมิภาคและระดับโลกอย่างชัดเจน

- **ASEAN กับการเผชิญกับการขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ**

การขยายอิทธิพลของมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจีน เป็นความท้าทายต่อสมดุลอำนาจที่มีอยู่ในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก สหรัฐฯ ได้รับรู้ถึงการแข่งขันนี้ว่าเป็นองค์ประกอบหลักในกลยุทธ์การป้องกันประเทศ โดยเน้นความจำเป็นในการรักษาภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกให้เป็นอิสระและเปิดกว้าง ซึ่งรวมถึงการเสริมสร้างพันธมิตรกับประเทศต่างๆ เช่น ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และออสเตรเลีย ซึ่งทำหน้าที่เป็นพันธมิตรที่สำคัญในการต่อต้านการกระทำที่ก้าวร้าวของจีนการปรับปรุงกองทัพของจีนและยุทธศาสตร์ เช่น Belt and Road Initiative มีเป้าหมายเพื่อขยายอิทธิพลและรักษาผลประโยชน์ในภูมิภาค^{๔๒} ซึ่งทำให้ประเทศเพื่อนบ้านเกิดความกังวลเกี่ยวกับเจตนาของจีนและความเป็นไปได้ของความขัดแย้ง โดยเฉพาะในจุดที่มีความตึงเครียด เช่น ช่องแคบไต้หวัน โดยสหรัฐฯ และพันธมิตรจึงต้องเสริมสร้างความพร้อมทางทหารและความร่วมมือในการตอบสนองต่อการขยายตัวของจีนและรักษาระเบียบระหว่างประเทศที่มีพื้นฐานจากกฎเกณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่สอง^{๔๓} โดยสรุป ภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกกำลังประสบกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในพลศาสตร์ทางทหาร ซึ่งมีลักษณะโดยการเพิ่มขึ้นของการฝึกซ้อมและการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ การพัฒนานี้ต้องการการตอบสนองที่ประสานงานจากพันธมิตรในภูมิภาคเพื่อตอบสนองต่อความท้าทายที่เกิดจากความสามารถทางทหารที่เพิ่มขึ้นและการกระทำที่ก้าวร้าวจากประเทศที่มีอำนาจอย่างจีน

บทบาทและความร่วมมือระหว่างกองทัพเรืออาเซียน

การเสริมสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองทัพเรืออาเซียนจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นระหว่างประเทศสมาชิก โดยมีเป้าหมายในการสร้างสภาพแวดล้อมที่มั่นคงและปลอดภัยในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ความร่วมมือนี้ยังครอบคลุมถึงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรอง การพัฒนาทั่วโลกในการตอบสนองต่อภัยคุกคามทางทะเล และการจัดการสถานการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นในทะเล นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของกองทัพเรืออาเซียนในภารกิจด้านมนุษยธรรม เช่น การช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากภัยพิบัติทางธรรมชาติ ยังเป็นการเสริมสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกและเพิ่มความเข้มแข็งในการทำงานร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคอีกด้วย

- **การฝึกซ้อมร่วมทางทะเลและการแลกเปลี่ยนความรู้**

หนึ่งในพัฒนาการที่โดดเด่นที่สุดในความร่วมมือทางเรือของอาเซียนคือ การฝึกซ้อมความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันอาเซียน 2023 (ASEX 2023) ซึ่งเป็นการฝึกซ้อมทางทหารร่วมกันครั้งแรกที่มีการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งสิบประเทศ^{๔๔} การฝึกซ้อมนี้จัดขึ้นที่อินโดนีเซียและมุ่งเน้นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวกับการต่อสู้ เช่น การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ (HADR) ความมั่นคงทางทะเล^{๔๕} การค้นหาและกู้ภัย การอพยพทางการแพทย์ และการปฏิบัติการต่อต้านการละเมิดลิขสิทธิ์ การมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งหมด แม้ว่ากลุ่มนี้จะไม่ใช่พันธมิตรทางทหาร แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นที่เพิ่มขึ้นต่อความมั่นคงในภูมิภาค

การฝึกซ้อมนี้ทำให้กองทัพของประเทศอาเซียนสามารถสร้างความไว้วางใจและเสริมสร้างการสื่อสารระหว่างกัน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการตอบสนองต่อวิกฤตที่อาจเกิดขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยเสริมสร้างความสามารถและการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างกองทัพเรืออาเซียน เตรียมความพร้อมสำหรับภารกิจด้านมนุษยธรรมร่วมกันในกรณีที่เกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติหรือความขัดแย้งในภูมิภาค

- **การเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน**

ASEX 2023 ถือเป็นพื้นฐานในการเสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกันและการปฏิบัติการระหว่างกองทัพเรืออาเซียน การเน้นย้ำความท้าทายด้านความมั่นคงที่ไม่ใช่แบบดั้งเดิม เช่น HADR และการอพยพทางการแพทย์ มีความเกี่ยวข้องอย่างยิ่งเนื่องจากความถี่ของภัยพิบัติทางธรรมชาติในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การฝึกซ้อมนี้ยังเน้นย้ำถึงความสำคัญของการพยายามร่วมกันในการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น การอพยพประชาชนอาเซียนจากไต้หวันในกรณีที่เกิดความขัดแย้งในช่องแคบไต้หวัน^{๔๖} แม้ว่า ASEX 2023 จะเป็นก้าวสำคัญ แต่ความสำเร็จในระยะยาวของความร่วมมือทางเรือของอาเซียนขึ้นอยู่กับ การฝึกซ้อมที่ต่อเนื่องและความเต็มใจของประเทศสมาชิกในการขยายขอบเขตและขนาดของการฝึกซ้อมเพื่อรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ กองทัพเรืออาเซียนต้องสร้างความไว้วางใจและช่องทางการสื่อสารเพื่อให้การประสานงานในช่วงวิกฤตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

- **ความท้าทายและแนวทางในอนาคต**

แม้ว่าความร่วมมือทางเรือของอาเซียนจะมีความก้าวหน้า แต่ยังคงมีความท้าทายที่ต้องเผชิญอยู่ เช่น ความแตกต่างในด้านความสามารถทางทหาร หลักนิยม และอุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละประเทศสมาชิก ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติการร่วมกัน^{๔๗} อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกอาเซียนยังคงให้ความสำคัญกับความร่วมมือทางทหารและมีความพยายามในการประสานกลยุทธ์และแผนการดำเนินการทางทะเลเพื่อลดช่องว่างระหว่างกัน การสร้างหน่วยงานทางทะเลเฉพาะทาง^{๔๘} เช่น หน่วย MMEA (Malaysian Maritime Enforcement Agency) ของมาเลเซียและ BAKAMALA (Badan Keamanan Laut Republik Indonesia ;Indonesian Maritime Security Agency) ของอินโดนีเซีย เป็นก้าวสำคัญที่ช่วยกระจายบทบาทความมั่นคงทางทะเลไปยังหน่วยงานอื่น ๆ นอกเหนือจากกองทัพเรือ สรุปได้ว่าการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างกองทัพเรืออาเซียนมีความสำคัญ

อย่างยิ่งในการรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาค โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ท้าทายด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

การปรับกลยุทธ์และยุทธวิธีของกองทัพเรืออาเซียนต่อสถานะแวดล้อมในอนาคต

การปรับตัวของกองทัพเรืออาเซียนต้องคำนึงถึงหลายปัจจัย นอกจากการสร้างความยืดหยุ่น การพัฒนา กลยุทธ์ และการส่งเสริมความร่วมมือแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาเทคโนโลยีทางทะเลที่ทันสมัย เช่น ระบบอากาศยานไร้คนขับ และระบบตรวจจับใต้น้ำ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเฝ้าระวังและป้องกันภัยคุกคามนอกจากนี้ การฝึกร่วมระหว่างกองทัพเรือในภูมิภาคควรจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอเพื่อพัฒนาความเข้าใจร่วมกัน และเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการร่วม การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวกรองทางทะเลระหว่างประเทศสมาชิกก็มีความสำคัญในการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลในภูมิภาครวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการฝึกอบรมบุคลากรให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการปฏิบัติการทางทะเลสมัยใหม่เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้กองทัพเรืออาเซียนสามารถรับมือกับความท้าทายในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในภูมิภาคของกองทัพเรืออาเซียน

กองทัพเรืออาเซียนต้องเสริมสร้างความยืดหยุ่นและความพร้อมรับมือเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่ามกลางภัยคุกคามด้านความมั่นคงทางทะเลที่เพิ่มขึ้น ข้อเสนอแนะที่สำคัญได้แก่:

- **เสริมสร้างความสามารถในการปฏิบัติการร่วมกัน:** การจัดการฝึกร่วมอย่างสม่ำเสมอ เช่น การฝึกร่วม ASEAN Solidarity Exercise สามารถปรับปรุงการประสานงานระหว่างประเทศสมาชิก สิ่งนี้จะช่วยให้กองทัพเรือสามารถปฏิบัติการร่วมกันได้อย่างราบรื่นในภารกิจร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภารกิจการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย
- **ลงทุนในการฝึกร่วมและพัฒนา:** โปรแกรมการฝึกร่วมอย่างต่อเนื่องที่มุ่งเน้นเทคโนโลยีใหม่ๆ และยุทธวิธีการปฏิบัติการเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งรวมถึงการจำลองสถานการณ์และการฝึกแบบมุ่งเป้าเพื่อเตรียมพร้อมสำหรับความท้าทายด้านความมั่นคงทางทะเลที่หลากหลาย
- **เสริมสร้างความตระหนักรู้ในทะเล (MDA):** การพัฒนา MDA ที่มีประสิทธิภาพผ่านเทคโนโลยีการเฝ้าระวังที่ทันสมัย การแบ่งปันข้อมูล และความร่วมมือด้านข่าวกรองสามารถปรับปรุงการตรวจจับภัยคุกคามและเวลาในการตอบสนองได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งรวมถึงการร่วมมือกับประเทศภายนอกเพื่อใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของพวกเขา

การพัฒนากลยุทธ์ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางภูมิรัฐศาสตร์

ภูมิภาคทางภูมิรัฐศาสตร์ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับอิทธิพลมากขึ้นจากการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกาและจีน กองทัพเรืออาเซียนควรพิจารณากลยุทธ์ดังต่อไปนี้:

- **การกระจายความร่วมมือ:** การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับพันธมิตรภายนอกที่หลากหลาย รวมถึงญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และสหภาพยุโรป สามารถให้กองทัพเรืออาเซียนเข้าถึงเทคโนโลยีและทรัพยากรเชิงกลยุทธ์ที่ทันสมัย การกระจายความร่วมมือนี้จะช่วยลดการพึ่งพาอำนาจใดอำนาจหนึ่งและเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาค
- **การมีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือพหุภาคี:** อาเซียนควรมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงและการประชุมพหุภาคีที่ตอบสนองต่อความกังวลด้านความมั่นคงในภูมิภาค ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมในการอภิปรายเกี่ยวกับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้และความร่วมมือในการริเริ่มด้านความมั่นคงทางทะเลกับองค์กรภูมิภาคอื่นๆ
- **การเน้นภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่ไม่ใช่ทางการทหาร:** การพัฒนากลยุทธ์ที่ครอบคลุมภัยคุกคามด้านความมั่นคงที่ไม่ใช่ทางการทหาร เช่น การโจรกรรม การค้ามนุษย์ และความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อม เป็นสิ่งสำคัญ แนวทางนี้สอดคล้องกับความซับซ้อนที่เพิ่มขึ้นของความมั่นคงทางทะเลและความจำเป็นในการตอบสนองแบบองค์รวม

ทิศทางในอนาคตของกองทัพเรืออาเซียน

ทิศทางในอนาคตของกองทัพเรืออาเซียนจะต้องเน้นความคล่องตัวและการตอบสนองต่อสภาพแวดล้อมทางภูมิรัฐศาสตร์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กองทัพเรือของประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องปรับตัวให้ทันต่อภัยคุกคามใหม่ ๆ และความท้าทายที่เกิดขึ้น เพื่อรักษาความสามารถในการปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ กองทัพเรืออาเซียนจำเป็นต้องพัฒนาความคล่องตัวทั้งในแง่ของกำลังพล อุปกรณ์ และเทคโนโลยี การพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ระบบป้องกันและโจมตีที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลหรือโดรน จะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของกองทัพเรือรวมถึง:

- **การรับเทคโนโลยีนวัตกรรม:** การรับเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ ระบบไร้คนขับ และความสามารถทางไซเบอร์ จะเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการและกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งการรับเทคโนโลยีเหล่านี้จะช่วยปรับปรุงการเฝ้าระวัง การบริหารจัดการโลจิสติกส์ ทำให้กองทัพเรืออาเซียนสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในสภาพแวดล้อมที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การพัฒนาและการลงทุนในเทคโนโลยีเหล่านี้ยังเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่ภูมิภาคอินโดแปซิฟิกจะต้องเผชิญกับภัยคุกคามและความท้าทายใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง
- **การส่งเสริมความเป็นเอกภาพของภูมิภาค:** การส่งเสริมความเป็นเอกภาพของภูมิภาคอาเซียนเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก โดยหลักการของ ASEAN Centrality หรือความเป็นศูนย์กลางของอาเซียนเป็นแนวคิดที่เน้นการทำให้อาเซียนเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานและกำหนดทิศทางในการแก้ไขปัญหาภายในภูมิภาค ด้วยการสร้างฉันทามติ

(Consensus-building) ระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งถือเป็นวิธีการสำคัญในการรับมือกับความท้าทายด้านความมั่นคงที่หลากหลาย การสร้างความเป็นเอกภาพผ่าน ASEAN Centrality ต้องอาศัยการประชุมหารือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมสุดยอดอาเซียน การประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน (ADMM) และการประชุมระดับสูงอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้เป็นโอกาสให้ประเทศสมาชิกได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรับทิศทางนโยบาย และสร้างแนวทางความร่วมมือที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยมุ่งหวังให้เกิดความเข้าใจและการสนับสนุนในระดับภูมิภาค

การริเริ่มความร่วมมือที่เน้นผลประโยชน์ร่วมกัน เช่น โครงการความร่วมมือทางทะเล หรือการฝึกซ้อมร่วมด้านความมั่นคง จะเป็นกลไกในการเสริมสร้างความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเป็นเอกภาพ การประสานงานที่มีประสิทธิภาพภายใต้กรอบความร่วมมือของอาเซียน จะช่วยให้ประเทศสมาชิกสามารถเผชิญหน้ากับความท้าทายที่เกิดขึ้นร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การส่งเสริมความเป็นเอกภาพและ ASEAN Centrality ยังเป็นวิธีในการรักษาสมดุลอำนาจในภูมิภาคที่มีการแข่งขันระหว่างมหาอำนาจ การที่อาเซียนสามารถสร้างฉันทามติและดำเนินการร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ จะช่วยให้อาเซียนมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อภูมิภาคอินโดแปซิฟิกในอนาคต

- **การติดตามแนวโน้มระดับโลก:** การติดตามแนวโน้มทางภูมิรัฐศาสตร์ระดับโลกเป็นสิ่งที่กองทัพเรืออาเซียนต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบัน เนื่องจากแนวโน้มเหล่านี้สามารถส่งผลกระทบต่อตรงหรือโดยอ้อมต่อความมั่นคงในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกได้ การทำความเข้าใจและการเตรียมพร้อมรับมือกับผลกระทบจากความขัดแย้งนอกภูมิภาคเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความมั่นคงในระยะยาว ตัวอย่างที่ชัดเจนคือความขัดแย้งในยูเครน ซึ่งเป็นตัวอย่างของสงครามที่เกิดขึ้นนอกภูมิภาคอาเซียนแต่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลในระดับโลก ความขัดแย้งนี้ส่งผลให้เกิดความผันผวนในตลาดพลังงาน การเปลี่ยนเส้นทางการเดินเรือ และปัญหาในห่วงโซ่อุปทานทางทะเล ซึ่งทั้งหมดนี้อาจส่งผลกระทบต่อประเทศในอาเซียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่พึ่งพาการนำเข้าและส่งออกผ่านเส้นทางทะเล นอกจากนี้ ความขัดแย้งระดับโลกยังอาจส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในนโยบายของมหาอำนาจ เช่น การเปลี่ยนแปลงในยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศของสหรัฐฯ หรือการขยายอิทธิพลของจีนในทะเลจีนใต้ ซึ่งทั้งหมดนี้ต้องการให้กองทัพเรืออาเซียนมีความเข้าใจและการปรับตัวเพื่อรักษาผลประโยชน์ของภูมิภาค การติดตามแนวโน้มเหล่านี้ยังช่วยให้กองทัพเรืออาเซียนสามารถปรับกลยุทธ์และการปฏิบัติการให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงการพัฒนาความสามารถในการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น การเฝ้าระวังและการประสานงานกับพันธมิตรในระดับนานาชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความมั่นคงในภูมิภาคอินโดแปซิฟิกและเพื่อให้กองทัพเรืออาเซียนสามารถปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพแวดล้อมที่มีความท้าทายมากยิ่งขึ้น

กองทัพเรืออาเซียนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงกลยุทธ์และยุทธวิธีอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลายในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิก ซึ่งเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์สูงและเต็มไปด้วยความไม่แน่นอน การเสริมสร้างความยืดหยุ่นในกองทัพเรือเป็นสิ่งสำคัญในการตอบสนองต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นการเผชิญกับภัยคุกคามจากธรรมชาติ การละเมิดอธิปไตยทางทะเล หรือการปะทะทางการทหารในระดับภูมิภาค นอกจากนี้ การพัฒนากำลังพลเป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีที่ล้ำสมัย กองทัพเรืออาเซียนควรเน้นการฝึกอบรมที่เข้มงวดและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อให้แน่ใจว่ากองทัพสามารถใช้ระบบอาวุธและยุทธวิธีที่ทันสมัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังควรเน้นการพัฒนาความสามารถในการตรวจจับภัยคุกคามในทะเลผ่านระบบ MDA ที่ทันสมัย ซึ่งจะช่วยให้การตรวจจับและการตอบสนองต่อภัยคุกคามที่ไม่ใช่ทางการทหาร เช่น การละเมิดสิทธิในการเดินเรือหรือการทำประมงผิดกฎหมาย เป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

การกระจายความร่วมมือกับพันธมิตรภายนอก เช่น การทำงานร่วมกับประเทศที่มีความสามารถทางการทหารที่สูง เช่น ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย หรือสหรัฐอเมริกา จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามที่ซับซ้อน การมีส่วนร่วมในกรอบความร่วมมือพหุภาคี เช่น ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM) หรือ ASEAN Regional Forum (ARF) จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนและพันธมิตรภายนอก ในการพัฒนาแนวทางการป้องกันภัยคุกคามร่วมกันในอนาคต กองทัพเรืออาเซียนควรมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้และติดตามแนวโน้มระดับโลก โดยเฉพาะในด้านการพัฒนาโดรนและระบบอัตโนมัติ การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติการและลดต้นทุนในระยะยาว การพัฒนาเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลและรักษาเสถียรภาพในภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

---

^๑ ASEAN Secretariat. *ASEAN Maritime Outlook*. Jakarta: ASEAN Secretariat, 2024. Accessed August 14, 2024.

<https://asean.org/book/asean-maritime-outlook/>.

^๒ U.S. Department of State. "Indo-Pacific Strategy of the United States." U.S. Department of State, n.d. Accessed August 14, 2024.

<https://www.state.gov/indo-pacific-strategy/>.

^๓ Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand. *Country Report on Human Rights Practices*. Bangkok: Ministry of Foreign Affairs, 2022. Accessed August 10, 2024. <https://image.mfa.go.th/mfa/0/yZ0EO327fd/เอกสาร/nbt/nbt12/IS/12022.pdf>.

^๔ "A Look at AUKUS: The Indo-Pacific Quasi-Alliance." *UK Defence Journal*. Last modified Month Day, Year. Accessed August 14, 2024. <https://ukdefencejournal.org.uk/a-look-at-aukus-the-indo-pacific-quasi-alliance/>.

^๕ Faculty of Science, Mahidol University. *Course Information: SSC 200* (2001). Accessed August 13, 2024.

<https://science.mahidol.ac.th/IC/SSC/200111190401.pdf>.

^๖ Ministry of Foreign Affairs of the Kingdom of Thailand. *Country Report on Human Rights Practices*. Bangkok: Ministry of Foreign Affairs, 2022. Accessed August 10, 2024. <https://image.mfa.go.th/mfa/0/yZ0EO327fd/เอกสาร/nbt/nbt12/IS/12022.pdf>.

^๗ Parliament Library of Thailand. *ASEAN: Challenges and Opportunities for Thailand*. Bangkok: Parliament Library, 2015. Accessed August 13, 2024. <https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/books/pdf/NALT-work-academic-2558-asean.pdf>.

^๘ Hunter Marston. "ASEAN's First Joint Military Exercise." *The Interpreter*, Lowy Institute, July 20, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/asean-s-first-joint-military-exercise>.

^๙ Prashanth Parameswaran. "ASEX-01N Strengthens the Intra-ASEAN Military Landscape." *East Asia Forum*, October 27, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://eastasiaforum.org/2023/10/27/asex-01n-strengthens-the-intra-asean-military-landscape/>.

^{๑๐} Ibid.

-
- ⁹⁹ Vavasseur, Xavier. "Naval Group to Support Singapore's Formidable-class Frigates Upgrade Program." *Naval News*, May 2, 2024. <https://www.navalnews.com/naval-news/2024/05/naval-group-to-support-singapores-formidable-class-frigates-upgrade-program/>.
- ¹⁰⁰ Linh Nguyen. "The Case for Greater ASEAN Defense Industry Collaborations." *The Diplomat*, February 2024. Accessed August 13, 2024. <https://thediplomat.com/2024/02/the-case-for-greater-asean-defense-industry-collaborations/>.
- ¹⁰¹ Hanafiah, Malik. "Satellite Monitoring Boosts Indonesia's Maritime Patrols against Illegal Fishing." *Mongabay*, March 15, 2024. <https://news.mongabay.com/2024/03/indonesia-maritime-fisheries-satellite-monitoring-patrol-iuu-remote-sensing/>.
- ¹⁰² Linh Nguyen. "The Case for Greater ASEAN Defense Industry Collaborations." *The Diplomat*, February 2024. Accessed August 13, 2024. <https://thediplomat.com/2024/02/the-case-for-greater-asean-defense-industry-collaborations/>.
- ¹⁰³ Prashanth Parameswaran. "ASEX-01N Strengthens the Intra-ASEAN Military Landscape." *East Asia Forum*, October 27, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://eastasiaforum.org/2023/10/27/asex-01n-strengthens-the-intra-asean-military-landscape/>.
- ¹⁰⁴ Ibid.
- ¹⁰⁵ Prashanth Parameswaran. "ASEX-01N Strengthens the Intra-ASEAN Military Landscape." *East Asia Forum*, October 27, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://eastasiaforum.org/2023/10/27/asex-01n-strengthens-the-intra-asean-military-landscape/>.
- ¹⁰⁶ Indo-Pacific Strategic Center. "The Indo-Pacific: A Global Region." *Indo-Pacific Strategic Center*, Ministry of Foreign Affairs of Thailand, January 12, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://isc.mfa.go.th/en/content/the-indo-pacific-a-global-region>.
- ¹⁰⁷ European Parliamentary Research Service. *Challenges and Opportunities in the Indo-Pacific Region*. European Parliament, February 2023. Accessed August 13, 2024. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751398/EPRS_BRI\(2023\)751398_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751398/EPRS_BRI(2023)751398_EN.pdf).
- ¹⁰⁸ European Parliamentary Research Service. *Challenges and Opportunities in the Indo-Pacific Region*. European Parliament, February 2023. Accessed August 13, 2024. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)751398](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)751398).
- ¹⁰⁹ Ministry of Foreign Affairs of Japan. *Free and Open Indo-Pacific*. Tokyo: Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2019. Accessed August 13, 2024. <https://www.mofa.go.jp/files/000407643.pdf>.
- ¹¹⁰ "Indo-Pacific Allies, Partners Protect Freedom of Navigation." *Indo-Pacific Defense Forum*, April 2023. Accessed August 13, 2024. <https://ipdefenseforum.com/2023/04/indo-pacific-allies-partners-protect-freedom-of-navigation/>.
- ¹¹¹ "At ASEAN, US Calls for Preserving Freedom of Navigation in South China Sea." *Anadolu Agency*, August 2023. Accessed August 13, 2024. <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/at-asean-us-calls-for-preserving-freedom-of-navigation-in-south-china-sea/2946049>.
- ¹¹² Ministry of Foreign Affairs of Japan. *Free and Open Indo-Pacific: Advancing a Shared Vision*. Tokyo: Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2019. Accessed August 13, 2024. <https://www.mofa.go.jp/files/000407643.pdf>.
- ¹¹³ "Indo-Pacific Allies, Partners Protect Freedom of Navigation." *Indo-Pacific Defense Forum*, April 2023. Accessed August 13, 2024. <https://ipdefenseforum.com/2023/04/indo-pacific-allies-partners-protect-freedom-of-navigation/>.
- ¹¹⁴ Ministry of Foreign Affairs of Japan. *Japan's Efforts to Promote Maritime Security*. Tokyo: Ministry of Foreign Affairs of Japan, 2018. Accessed August 13, 2024. <https://www.mofa.go.jp/files/000430632.pdf>.
- ¹¹⁵ Indo-Pacific Strategic Center. "Maritime Security: Emerging Challenges for ASEAN." *Indo-Pacific Strategic Center*, Ministry of Foreign Affairs of Thailand, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://isc.mfa.go.th/en/content/maritime-security-emerging-challenges-asean?cate=5f204a5928600c531517cb75>.
- ¹¹⁶ Collin Koh Swee Lean. "Southeast Asian Naval Modernization and Hedging Strategies." *The Asan Forum*, January 31, 2020. Accessed August 13, 2024. <https://theasanforum.org/southeast-asian-naval-modernization-and-hedging-strategies/>.
- ¹¹⁷ Indo-Pacific Strategic Center. "Maritime Security: Emerging Challenges for ASEAN." *Indo-Pacific Strategic Center*, Ministry of Foreign Affairs of Thailand, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://isc.mfa.go.th/en/content/maritime-security-emerging-challenges-asean?cate=5f204a5928600c531517cb75>.
- ¹¹⁸ Ibid.

-
- ^{60a} Singapore Ministry of Home Affairs. "ASEAN Strategic Policy Dialogue on Disaster Management 2022 - Opening Ceremony." *Ministry of Home Affairs, Singapore*. Accessed August 14, 2024. <https://www.mha.gov.sg/mediaroom/speeches/asean-strategic-policy-dialogue-on-disaster-management-2022-opening-ceremony/>.
- ^{60b} Ibid.
- ^{60c} ASEAN. "ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response Work Programme 2010-2015." *United Nations Office for Disaster Risk Reduction*. Accessed August 14, 2024. https://www.unisdr.org/files/18872_asean.pdf.
- ^{60d} Asian Development Bank. "Six Ways Southeast Asia Has Strengthened Disaster Risk Management." *Asian Development Bank*. Accessed August 14, 2024. <https://www.adb.org/news/features/six-ways-southeast-asia-strengthened-disaster-risk-management>.
- ^{60e} International Maritime Organization (IMO). "International Convention for the Prevention of Pollution from Ships (MARPOL)." *International Maritime Organization*. Accessed August 14, 2024. [https://www.imo.org/en/about/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-\(MARPOL\).aspx](https://www.imo.org/en/about/Conventions/Pages/International-Convention-for-the-Prevention-of-Pollution-from-Ships-(MARPOL).aspx).
- ^{60f} Collin Koh Swee Lean. "Southeast Asian Naval Modernization and Hedging Strategies." *The Asan Forum*, January 31, 2020. Accessed August 13, 2024. <https://theasanforum.org/southeast-asian-naval-modernization-and-hedging-strategies/>.
- ^{60g} Indo-Pacific Strategic Center. "Maritime Security: Emerging Challenges for ASEAN." *Indo-Pacific Strategic Center*, Ministry of Foreign Affairs of Thailand, 2023. Accessed August 13, 2024. <https://isc.mfa.go.th/en/content/maritime-security-emerging-challenges-asean?cate=5f204a5928600c531517cb75>.
- ^{60h} Ibid.
- ⁶⁰ⁱ ASEAN-Australia Strategic Partnership. "Maritime Cooperation." *ASEAN-Australia Strategic Partnership*, 2024. Accessed August 13, 2024. <https://aseanaustralia.pmc.gov.au/resources/maritime-cooperation>.
- ^{60j} FORUM Staff. "Indo-Pacific Strategy Update." *Indo-Pacific Defense Forum*, May 29, 2024. <https://ipdefenseforum.com/2024/05/indo-pacific-strategy-update/>.
- ^{60k} U.S. Department of State. "Indo-Pacific Strategy." Accessed August 13, 2024. <https://www.state.gov/indo-pacific-strategy/>.
- ^{60l} Li, Beijing. "Experts See Rival Military Exercises as Sign of Increasing Conflict Risks in Indo-Pacific." *Voice of America*, July 19, 2024. <https://www.voanews.com/a/experts-see-rival-military-exercises-as-sign-of-increasing-conflict-risks-in-indo-pacific-/7705867.html>.
- ^{60m} RAND Corporation. "U.S.-China Competition in the Indo-Pacific." *RAND Project Air Force*. Accessed August 14, 2024. <https://www.rand.org/paf/projects/us-china-competition.html>.
- ⁶⁰ⁿ Beech, Hannah. "ASEAN's First Joint Military Exercise." *The Interpreter*, Lowy Institute. Accessed August 14, 2024. <https://www.lowyinstitute.org/the-interpreter/asean-s-first-joint-military-exercise>.
- ^{60o} Ja Ian Chong, "ASEAN's Joint Military Exercise in the South China Sea: Navigating the Complications," *Channel News Asia*, August 14, 2024, <https://www.channelnewsasia.com/commentary/asean-joint-military-exercise-south-china-sea-maritime-security-us-3799296>.
- ^{60p} Ibid.
- ^{60q} "Baby Steps for ASEAN as It Wraps Up First-Ever Joint Military Drills," *Al Jazeera*, September 25, 2023, <https://www.aljazeera.com/news/2023/9/25/baby-steps-for-asean-as-it-wraps-up-first-ever-joint-military-drills>.
- ^{60r} Storey, Ian. "The Role of Navies in Maritime Security in Southeast Asia." *RSIS Commentary*, S. Rajaratnam School of International Studies, June 14, 2022. <https://www.rsis.edu.sg/rsis-publication/idss/ip22071-the-role-of-navies-in-maritime-security-in-southeast-asia/>.
